

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Statsråden

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1391-23

07. april 2025

Vedtak av statlig reguleringsplan for Hensetting Moss

I medhold av plan- og bygningsloven vedtar Kommunal- og distriktsdepartementet statlig reguleringsplan for Hensetting Moss. Den vedtatte reguleringsplanen går fram av plankart og bestemmelser datert 06.03.25.

Bakgrunn for planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å sette av og regulere et areal til bygging av et nytt hensettingsanlegg i Mossregionen. Reguleringsplanen for Hensetting Moss er en del av InterCity-satsingen, som blant annet omfatter planlegging og bygging av sammenhengende dobbeltspor på Østfoldbanen. Det er planlagt en forbedring av togtilbudet på Østfoldbanen, som innebærer blant annet økt frekvens på strekningen Oslo – Moss. Etablering av et hensettingsanlegg er avgjørende for å kunne innføre nytt togtilbud og for å få effektuttak av det nye dobbeltsporet på Østfoldbanen.

Planprosessen etter plan- og bygningsloven er gjennomført som statlig reguleringsplan, med Kommunal- og distriktsdepartementet som plan- og vedtaksmyndighet. Bane NOR har utarbeidet planforslaget. Planarbeidet er gjennomført i samsvar med bestemmelsene i plan- og bygningsloven om informasjon og medvirkning. Planarbeidet er omfattet av forskrift om konsekvensutredninger.

Planprosessen

Bane NOR startet planarbeidet for et hensettingsanlegg i Mossregionen i 2018, der flere lokaliteter i regionen ble vurdert. De aktuelle kommunene Moss, Rygge og Råde var negative til å ha hensettingsanlegget i egen kommune, og ville ikke godta alternativene som Bane NOR anbefalte for videre utredning i planprogrammet. Dette førte til at planprosessen stoppet opp høsten 2018. På grunn av en stram framdriftsplan for å nå målsettingen, ble det

vurdert som nødvendig med en raskere planprosess enn den som først lå til grunn for prosjektet.

På anmodning fra Samferdselsdepartementet ga Kommunal- og moderniseringsdepartementet (nå Kommunal- og distriktsdepartementet) i brev av 6. november 2019 tilslutning til at planprosessen skulle gjennomføres som statlig reguleringsplan. I tillegg bestemte Kommunal- og moderniseringsdepartementet i brev 11. februar 2020 at man ved fastsetting av planprogrammet også skulle ta stilling til hvilken lokalitet det skulle utarbeides reguleringsplan for. Den beskrevne framgangsmåten har hjemmel i forskrift om konsekvensutredninger, med egne bestemmelser for særskilt bruk av planprogram i § 32. Her heter det: «Et planprogram, og eventuelt konsekvensutredningen, kan også brukes til å ta stilling til hvilke alternative lokaliteter man skal gjennomføre et reguleringsarbeid for etter plan- og bygningsloven.» Departementet mente at framgangsmåten var hensiktsmessig i denne konkrete saken.

Fem alternativer ble utredet gjennom planprogrammet til reguleringsplanen. Disse var Kambo, Gon, Løken/Høyda, Kjellerødåsen øst og Kjellerødåsen vest. På bakgrunn av utredningene vurderte Bane NOR lokaliteten på Gon som det klart beste alternativet. Alle lokaliseringalternativene innebærer tap av dyrka mark, og større eller mindre konflikter med ulike miljø- og samfunnshensyn. Alternativet på Gon oppfyller resultat- og effektmålene for hensettingsprosjektet, samtidig som det har størst samfunnsøkonomisk nytte. Ved fastsetting av planprogrammet 10. februar 2021, stadfestet Kommunal- og distriktsdepartementet Gon som utbyggingsalternativ.

I tråd med fastsatt planprogram utarbeidet Bane NOR et planforslag for hensettingsanlegg på Gon i tilknytning til Rygge stasjon. Planforslaget med konsekvensutredning ble sendt på høring og offentlig ettersyn i perioden mai-juni 2023. Etter høringen har Bane NOR arbeidet med å svare på høringsinnspill og å innarbeide forslag til endringer i planen. I tillegg har Bane NOR utarbeidet en vann- og avløpsplan på anmodning fra Moss kommune. Endelig planforslag ble sendt til Kommunal- og distriktsdepartementet 6. juni 2024 for sluttbehandling.

Hovedtrekkene i reguleringsplanen

Planområdet ligger i tilknytning til Rygge stasjon, i Halmstad tettsted i Moss kommune. Prosjektet omfatter dagens stasjonsområde og baneanlegg på Rygge stasjon, samt et område for nytt hensettingsanlegg sørøst for stasjonen. Planområdet er en del av tettstedets nærmiljø, og er ellers omgitt av åpne jordbrukslandskap og Gonskogen. I planområdet finnes det i dag flere gårdsbygninger, turstier, naturverdier, dyrka mark og kulturminner.

Formålet med planen er å regulere areal til etablering av et hensettingsanlegg. Et hensettingsanlegg er et anlegg med parkeringsplasser for togsett, der togene skal stå parkert når de ikke er i trafikk. Reguleringsplanen omfatter også tiltak på Rygge stasjon og baneanlegget ellers.

Rygge stasjon er i dag en tospors stasjon med to sideplattformer. I sammenheng med prosjektet, skal stasjonen bygges om til en trespors stasjon på grunn av ventesporet til hensettingsanlegget, som skal reguleres langs hovedsporet. Dette er nødvendig for å unngå at tog som skal krysse motgående spor, ikke beslaglegger sporkapasiteten. Veisystemet rundt stasjonen, inkludert veier, parkeringsplasser, bussholdeplasser og gang- og sykkelvei, vil stort sett beholdes som i dag, men med noe mindre justeringer.

Ankomstsporet til hensettingsanlegget grener ut fra hovedsporet nordøst for Gonskogen. Fra ankomstsporet grener selve hensettingsområdet seg ut til ni parallelle, rettlinjede spor. Tilkomst til selve hensettingsområdet vil gå fra Ryggeveien i nord, via regulert adkomstvei langs nordøst- og sørsiden av Gonskogen. Fra Rygge stasjon blir gang- og sykkelvei og turvei langs ankomstsporet reetablerte. Det vil også bli satt opp støyskjermer for å dempe både eksisterende og framtidig støy fra jernbaneanlegget, i tillegg til vegetasjonsskjermer for å redusere påvirkning på landskapet.

Driftskulverten under jernbanen ved Gon gård vil bli revet og stengt som følge av tiltaket. For å ivareta Pilegrimsleden og turveiene i området, blir det etablert en ny adkomst til undergangen ved Pollenveien. Gon gård blir revet som en del av tiltaket, sammen med en eldre driftsbygning som ligger inntil Gonskogen nordøst for tunet.

Ytterkanten av Gonskogen blir regulert til vegetasjonsskjerm mot anlegget, med en sone på 15 meter i bredde. I denne sonen vil det bli tilrettelagt for nye habitater som kompensasjon for tap av naturmangfold, ved å bevare og legge igjen trestammer/kvist og særlig hule eiker i terrenget.

Uttalelser ved offentlig ettersyn

Planforslaget var på høring våren 2023. I høringsperioden kom det inn 14 uttalelser. Av disse var syv fra berørte myndigheter og etater, fire fra organisasjoner og velforeninger og tre fra grunneiere og privatpersoner.

Tiltakets påvirkning på naturmiljøet, landbruket, nærmiljøet og kulturminner har vært gjennomgående temaer i høringsuttalelsene. Håndtering av overvann, bekymring for avrenning til vassdrag, og konsekvenser for jordvanningsanlegg har også vært temaer som har blitt trukket fram. Naboer og grunneiere har særlig vært opptatt av grunnverv, og har gitt konkrete merknader som gjelder inngrep i deres eiendom. Bane NOR har svart på grunnvervsprosessen i merknadsdokumentet.

Moss kommune har vært opptatt av bevaring av deler av Gonskogen, og at det blir satt av arealer til etablering av vegetasjonsskjerm mellom tettstedsområdet og hensettingsanlegget. Sikring av myke trafikanter og trygg ferdsel i stasjonsområdet, samt tilrettelegging av turveier i området har også blitt fremhevet. I tillegg har kommunen vært opptatt av skånsom håndtering av jordbruksarealer, jordvanningsanlegg, overvannshåndtering og at det blir etablert løsninger for å hindre forurensning fra tiltaket i byggefase og driftsfase.

Alle uttalelsene er oppsummert i et eget merknadsdokument, med Bane NORs kommentarer til merknadene. De viktigste temaene av betydning for departements endelige behandling av reguleringsplanen er omtalt under departementets vurdering.

Kommunal- og distriktsdepartementets vurdering

Statlig plan kan benyttes når gjennomføring av viktige statlige utbyggingstiltak gjør det nødvendig, jf. plan- og bygningsloven § 6-4. Kommunal- og distriktsdepartementet har i denne saken tatt over rollen som planmyndighet. Reguleringsplanen avklarer arealformål og setter rammene for nye bygge- og anleggstiltak.

Kommunal- og distriktsdepartementet vurderer at planprosessen er gjennomført i tråd med bestemmelsene i plan- og bygningsloven om medvirkning. Bane NOR har fra oppstarten og gjennom de ulike fasene av planarbeidet, blant annet gjennomført flere åpne møter, befaringer og møter med grunneiere og naboer, skole og barnehage. De har også deltatt i regionalt planforum og hatt møter med administrasjonen og politikerne i Moss kommune.

Departementet vurderer at reguleringsplanen er utarbeidet i tråd med forskrift om konsekvensutredninger, og at virkningene for miljø og samfunn er tilstrekkelig redegjort for i konsekvensutredningen og fagrapportene som følger planen.

Under følger en vurdering av enkelte viktige forhold ved planforslaget.

Jordvern og jordbruksinteresser

Konsekvensene for jordbruket har vært et styrende hensyn gjennom hele planprosessen. Tidligere innvendinger mot lokalisering av hensettingsanlegget på Gon var knyttet til bekymring for tiltakets negative virkninger for jordbruket. I konsekvensutredningen som fulgte planprogrammet, ble det anslått at beslaget av dyrka mark ville utgjøre ca. 55 dekar. Ved fastsetting av planprogrammet, anmodet Kommunal- og moderniseringsdepartementet Bane NOR om å prioritere jordvern og jordbrukshensyn høyt i planarbeidet. Målet var at om-disponering av dyrka mark skulle bli minst mulig, og at man skulle finne gode avbøtende og kompenserende tiltak for jordbruket.

Kommunal- og distriktsdepartementet vurderer at denne anmodningen er fulgt opp i videreutviklingen av prosjektet. I planbeskrivelsen kommer det fram at det, som et resultat av nye tekniske løsninger for anlegget, har vært mulig å redusere arealbeslaget betydelig gjennom planarbeidet, slik at anslått beslag nå er på ca. 23 dekar. Departementet ser positivt på at arealbeslaget nesten er halvert, og at den negative virkningen for landbruket dermed er redusert.

Til tross for dette viser konsekvensutredningen at tiltaket fremdeles er vurdert til å ha middels negativ konsekvens for jordbruket. Denne konsekvensen kommer av både permanent og midlertidig beslag av dyrka mark, forringing og arealbeslag på Gon gård, kryssing og stenging av eksisterende driftsveier, samt påvirkning på utnyttelse og drift. Departementet mener at reguleringsplanen gir en god framstilling av konsekvensene for jordbruket. Det

foreligger ikke uttalelser fra relevante fagmyndigheter som tyder på at jordbruksverdiene ikke er synliggjort eller ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Videre er det utarbeidet en egen matjordplan, som blant annet beskriver prosedyrer for behandling og gjenbruk av matjord, og håndtering av jordvanningsanlegg. I tillegg finnes det en miljøoppfølgingsplan som omhandler håndtering av avrenning og mulig påvirkning på jordvanningsanlegg. Kommunal- og distriktsdepartementet forventer at matjordplanen og miljøoppfølgingsplanen blir fulgt opp i anleggsarbeidet i tråd med fastsatte bestemmelser.

Naturmiljø

Den planlagte utbyggingen vil påvirke naturverdiene i området, særlig i Gonskogen. I Gonskogen vil 9 dekar bli permanent beslaglagt til hensettingsanlegget. Det har vært et sterkt fokus på å beslaglegge minst mulig dyrka mark i planprosessen, noe som har ført til at dyrka mark er prioritert høyt i vurderingen opp mot beslaget av skog. På nordvestsiden av Gonskogen er det registrert gammel edelløvsskog, og det er tre hule eiker på sørvestsiden av skogen. De største konsekvensene for naturmiljøet er at de tre hule eikene vil gå tapt og at en lokalitet med gammel edelløvsskog blir forringet. I tillegg vil Gonskogens funksjon som leveområde for ville arter bli redusert.

For å begrense de negative virkningene, er det innarbeidet en bestemmelse i reguleringsplanen om at felte eiketrær med vemuld skal legges igjen i området for naturlig nedbryting, slik at det kan bidra til å opprettholde naturmangfoldet. På den sørøstlige ytterkanten av Gonskogen blir det også regulert en 15 meter bred vegetasjonsskjerm. I denne sonen vil det bli tilrettelagt for nye habitater som kompensasjon for tapt naturmangfold. Kommunal- og distriktsdepartementet er positiv til disse avbøtende og kompenserende tiltakene, men understreker at de ikke kan regnes som fullverdig erstatning for tap av trær og annen skog. Likevel vurderer departementet at de negative konsekvensene for naturmiljøet kan aksepteres når det blir sett opp mot tiltakets samfunnsnyttige verdi.

Departementet har vurdert de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Det er departementets vurdering at det finnes tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet som blir påvirket av reguleringsplanen. Føre-var-prinsippet i § 9 blir derfor ikke brukt i dette tilfellet. Den samlede belastningen av naturtypen «hule eiker» er regnet som stort. Kostnaden ved miljøforringelse etter § 11 skal bæres av tiltakshaver, og departementet forutsetter at tiltakshaver bruker de mest miljøvennlige teknikkene og driftsmetodene, i tråd med § 12. Dette skal følges opp i miljøoppfølgingsplanen.

Konsekvensutredningen har også vurdert vannforekomster som kan bli påvirket, og det er gjort vurderinger etter vannforskriften § 12. Kortvarig lokal negativ påvirkning i Gatubekken vil forebygges gjennom pålegg i utslippstillatelsen.

Folkehelse

Ved oppstarten av planarbeidet uttrykte Moss kommune bekymring for tiltakets negative helsemessige virkninger på befolkningen i Halmstad, og for videre tettstedsutvikling. Kommunal- og distriktsdepartementet har vært opptatt av at folkehelse og konsekvenser for

lokalbefolkningen blir vurdert grundig i planarbeidet. Ved fastsetting av planprogrammet ba departementet Bane NOR om å søke å finne avbøtende tiltak og løsninger for å skjerme omgivelsene, og for å redusere de negative virkningene av tiltaket for lokalsamfunnet.

I planbeskrivelsen ble det redegjort for hvordan folkehelse er håndtert i utredningene. Arbeidet med folkehelse innebærer både å verne befolkningen mot miljøfarer som støy og risiko for ulykker, samtidig som det handler om å tilrettelegge for gode bomiljøer og muligheter for friluftsliv og annen helsefremmende aktivitet.

Den største påvirkningen tiltaket vil ha for folkehelse og nærmiljøet vil være beslag av sørvestlige deler av Gonskogen, omlegging av turveier og endringer i landskapsbildet. Tiltaket er vurdert til samlet sett å gi noe forringet verdi for stier, skog og forbindelsesveier. Samtidig er det vurdert at endringen ikke vil være av et slikt omfang at det vesentlig vil hindre befolkningens fysiske aktivitet. Stier og pilegrimsveien vil bli lagt om slik at et sammenhengende stisystem blir bevart for framtidig bruk.

Støy fra togtrafikken vil ifølge planbeskrivelsen i liten grad bli endret sammenlignet med dagens situasjon. Dagens bane og stasjonsområde er støyskjermet. Når det gjelder støyvirkninger fra hensettingsanlegget, vil støynivåene for nærmeste boliger og andre bygninger med støyfølsomt bruksformål, ligge under nedre grenseverdi for gul støysone. De største støykonsekvensene vil være i anleggsperioden. Kommunal- og distriktsdepartementet vurderer at det i planen er tatt tilstrekkelig hensyn til støy for omgivelsene, i samsvar med de nasjonale retningslinjene T-1442/2021.

For å skjerme omgivelsene fra det nye anlegget, reguleres det en vegetasjonsskjerm langs ankomstsporet og hensettingsanlegget. Denne skal utformes som et belte med løvtrær og busker. I tillegg reguleres en vegetasjonsskjerm i Gonskogen på 4,7 dekar. I reguleringsplanen blir også to områder som tidligere er regulert til boligbebyggelse, omregulert til naturområde. Disse skal inngå som en del av grøntstrukturen og friluftsområdet rundt eksisterende og nye boligområder, og fungere som kompensasjon for noe av den ulempen tiltaket vil få for beslaget av deler av Gonskogen og lokalbefolkningen i Halmstad.

Samlet vurdering

Reguleringsplanen for Hensetting Moss er en del av InterCity-satsingen. Etablering av et hensettingsanlegg er nødvendig for å innføre nytt togtilbud, og for å få effektuttak av nytt dobbeltspor på Østfoldbanen. Uten et hensettingsanlegg, kan reisende på Østfoldbanen i ytterste konsekvens få et dårligere togtilbud enn det man i dag har.

Kommunal- og distriktsdepartementet mener at reguleringsplanen tar hensyn til omgivelsene så langt det er mulig, uten at dette går på bekostning av hensettingsanleggets funksjonalitet. Beslaget av dyrka mark er vesentlig redusert i løpet av planarbeidet, og det er gjort flere tiltak i reguleringsplanen for å redusere negative virkninger for landbruket, naturmiljøet og nærmiljøet. Departementet finner derfor å kunne vedta planen slik den er fremmet av Bane NOR.

Vedtak

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 6-4 vedtar Kommunal- og distriktsdepartementet statlig reguleringsplan for Hensetting Moss, med plankart og bestemmelser datert 06.03.25.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages. Departementet ber om at Bane NOR orienterer partene i saken og kunngjør vedtaket i samsvar med plan- og bygningsloven § 12-12.

Med hilsen

Kjersti Stenseng

Kopi

Bane NOR SF

Klima- og miljødepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Moss kommune

Statsforvalteren i Østfold Buskerud Oslo og Akershus

Østfold fylkeskommune